

Dezső László (1927–2016)

Dezső László alsó- és középfokú tanulmányait Hódmezővásárhelyen végezte (tanárai közt volt Németh László is); Budapesten szerzett magyar–orosz–angol szakos tanári diplomát. A diploma megszerzése után először az Idegennyelvek Főiskoláján (1956–1958), majd az ELTE orosz és szláv tanszékén oktat. 1958–1964 között az ELTE Egyetemi Könyvtárában, 1964–1972 között pedig az MTA Nyelvtudományi Intézetében dolgozik (közben óraadó az ELTE-n). Sikeres pályázás eredményeként a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Általános Nyelvészeti Tanszékének tanszékvezető professzora lesz (1972–1985). Nemzetközi ismertségének köszönhető, hogy pályáját a Padovai Egyetem Nyelvtudományi Intézetének nyilvános rendes tanáraként zárja (1985–2002).

Dezső László annak a nagy nyelvész-nemzedéknek a tagja, akik a 20. század második felében részben megújítják, részben megteremtik a magyar nyelvtudomány több fontos ágát, területét. Antal László a deskriptív nyelvleírás elveit és módszereit gyökereztetni meg. Herman József nemzetközileg elismert romanistaként a modern magyar nyelvészeti interdiszciplínák megteremtője. Papp Ferenc nemcsak nemzetközileg számon tartott russzista, hanem a mai magyar alkalmazott nyelvtudomány megalapozója; Szépe György személyében pedig nemcsak kiemelkedő szociolingvistát veszítettünk, hanem a nyelvi jogok és nyelvpolitika nemzetközi dimenzióinak magyar viszonyokra való adaptálóját is.

Dezső László veti meg a modern magyar nyelvtipológiai kutatások alapjait elsősorban kontrasztív nyelvészeti munkáival (magyar–angol, magyar–szerbhorvát, magyar–olasz). A magyar nyelv strukturalista szellemű feldolgozásában időt álló a jelzős főnévi csoportok leírása. A magyar nyelv szórendi sajátosságairól írott munkái komolyan hozzájárulnak a téma-réma kérdéskör tisztázásához (is). Az utóbbiak (különösen a szórendi kérdések) szépen példázzák: Dezső László érdemi kapcsolatot tudott teremteni a hagyomány és a modernitás között (mondattani munkáiban kiválóan ötvözi Brassai Sámuel és Greenberg eredményeit). Munkásságában tekintettel van a „hasznosíthatóságra”. Ezért kapja (akadémiai) feladatul az 1970-es, 1980-as években az iskolai idegen nyelvek oktatásának azt a megújítási lehetőségét, amely a szóban forgó tevékenységet a nyelvtudomány eredményeire támaszkodva igyekszik végezni (ún. 6-os kutatási főirány).

Halála nem csak a magyar, hanem a nemzetközi nyelvészet pótolhatatlan vesztesége is.

LENGYEL ZSOLT

Pannon Egyetem

lengyel.zsolt@uni-pannon.hu